

Høgni Hoydal, virkandi lögmaður:

- Vit eiga ikki at vera bangin fyri framtíðini

-Vit mugu beina fyri ræðumyndunum um, at ætlanin er at kapp á stokkinum og at vit missa tamarhaldið. Talan er um ein skipaðan, siviliseraðan og demokratiskan útvikling, sum skal byggja á ein sáttmála við Danmark.

JAN MØLLER

Avtalan millum Føroyar og Danmark var endaliga samtykt í farnu viku.

Høgni Hoydal, landsstýrismáður, sum í hesum døgum er virkandi lögmaður, nú Anfinn Kallsberg er sjúkramediaður, sigur seg vera væl nøgdan, nú avtalan við Danmark loksins er samtykt. Tað kenst ikki sørt sum ein lætt.

Eitt nytt tífarskeið

-Eg siggi avtaluna sum eina staðfesting av, at Føroyar eru farnar frá eitt nytt tífarskeið. Við hesi avtaluni hava vit lagt lunnar undir heilt nýggi víðurskifti millum Føroyar og Danmark.

Triggjar høvuðssalur eru í hesi avtaluni.

-Vit finga avgreitt bankamálhóð, leisturn var lagdur fyri tær politisku samráðingarnar, sum skulu fara fram seinna um ríkisrættarlígu stöðuna, og vit finga lagt búskaparlígu karmarnar fastar fyri tey næstu árin.

Hetta eru alt mál, sum í veruleikanum hava ligið og bundið føroyskan politikk og politikarar niður síðani 1992. Ti er henda avtalan tann springfjodurin, sum ger, at vit nú kunnu fara víðari við teimum stóru málunum.

Høgni Hoydal vísir á, at landsstýrið stendur yvir fyri sera stórum avbjóðingum og sipar her til ríkisrættarlígu spurningarnar um teir ymsmáðu karmarnar fyri tað føroyska samfelagið, til eina komandi oljувинну, menningatrætuna, eina nýggja komunnala skipan og onnur mál, sum politiskt hava ligið í lani orsakad av teimum ógreiðu víðurskiftunum millum Føroyar og Danmark.

Høgni Hoydal heldur tað nettup tí hava so stóran tyðning, at tað var eitt samt løgting, sum tók undir við avtaluni.

Ósamdur við útleigging

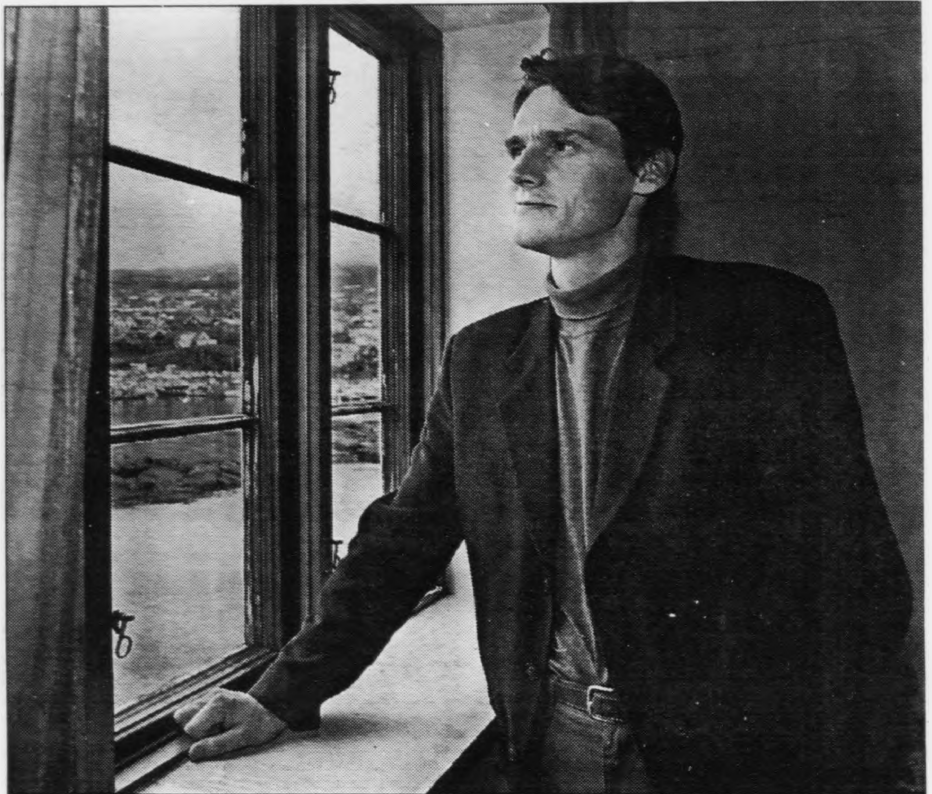
-Hevur tú ikki ringan

smakk í munnum, at vit føroyingar í hesi avtaluni ikki beinleiðis fáa nakra uppreisn í bankamálunum, nu tú sjálvur sum fjølmíðlamaður hevur lagt so stóran dent á nettup henda tættin?

-Eg eri als ikki samdur í hesi útleiggingini. Tá vit avgjørdtu, at vit skuldu samráðast politiskt um bankamálhóð, varð eisini gjørt greitt, at tað nú ikki var ein spurningur um, hvør hevði skyldina, Lykketoft ella nakar annar. Nú tosaðu vit um, hvussu vit finga eina nótandi avtalu.

Høgni Hoydal heldur sjálvur, at tað var ein stórir politiskur fyrimunur fyri føroyingar, at vit samráðast um skuld og bankamál undir einum. Tað var í veruleikanum ein fyrirtreyt fyri, at vit kundu fáa nakra avtalu.

-Í míni verð er bankamál

Høgni Hoydal hevði bert virkað sum landsstýrismáður í fáar vikur, til at hann tók við sum virkandi lögmaður, miðan Anfinn Kallsberg er sjúkramediaður. -Avtalan við Danmark er eitt byrjanin til eitt nytt tífarskeið í Føroyum. Mynda Alvar Haraldsen

id als ikki bara ein spurningur um partabrávabýtið í Føroya banka og teir skeivu upplýsingarnar, sum har vórðu givnar Bankamálhóð er ein reinur politiskur spurningur. Frá danskari síðu varð gjørd ein heildarætlan fyri Føroyar, har danir settu føroyska búskapin undir umsiting, har úttanlandsskuldin varð umliggjáð, soleiðis at hon bert var til danska statskassan, og tað

varð so eisini brúkt til at siga, at tá skuldu bankarnir eisini bjargast.

-Alt hetta varð neyvt tengt saman, og hetta var eisini tað, sum varð víst á í mínum sendingum; at talan varð um eina politiska ætlan.

Høgni Hoydal vísir á, at danskar fyriføkir og fíggingarheimurin slapp undan at gjalda upp til 3,2 mia., um føroyski bankaheimurin fór

á heysin. Eisini føroyskur kapitalur varð bjargaður, og hartil sluppu eisini allir útlendskir kreditorar undan at missa nakað. Tað var orsakad av danska krónuvirðinum.

Hetta vóru tey argument, sum vit brúktu fyri tí samlaðu skaðabótini, ið stendur í avtaluni. Avtalan snýr seg eisini um at fáa allar tær gomlu avtalurnar úr gildi, sum vórðu gjørdar undir

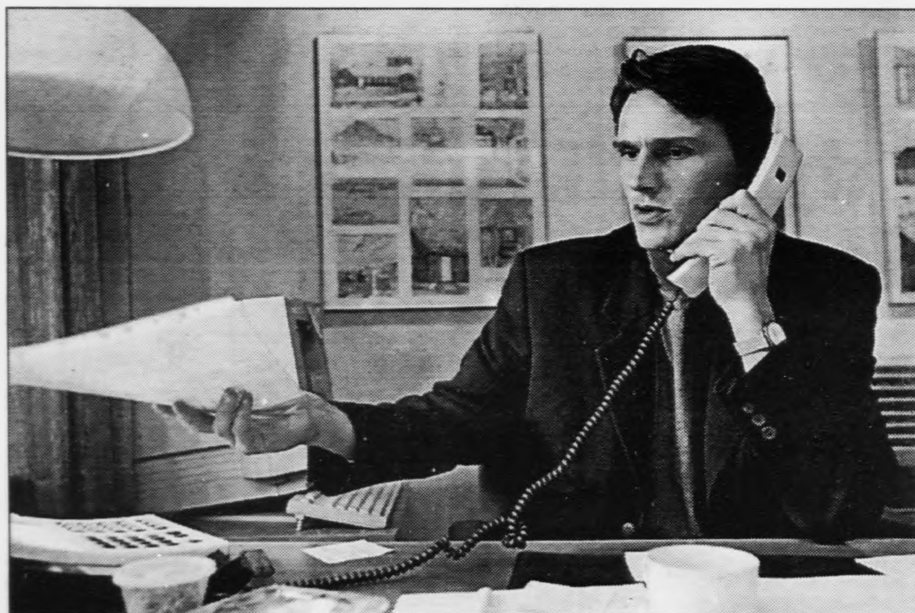
umrøddu fyrirtreytum, og hon snýr seg loksins eisini um politisku karmarnar í framtíðini, sum eg meini eru avgerandi, og sum skulu broyast fyri nettup at taka avleiðingarnar av tí, sum hendi í bankamálunum.

Høgni Hoydal sær tí avtaluna at vera júst í tráð við heildaruppgærdina við ta heildarætlanina, sum varð lögð, ta føroyska bankamálhóð varð trýst ígjøgnum. Hann heldur tí, at um vit bara høvdu fokuserað upp á bankaskuldina og sett ta á hana, hevði tað givið verri úrslit at fáa eina góða skaðabót. Tað hevði eisini verið ein verri loysn fyri føroyska samfelagið, um vit bara finga gjørt upp eitt lítið partabrávabýti, og ikki alt tað, sum hekk við.

Danir fyrirleikaðir

-Men hvat sigur tú til signalini frá donum, um at vit ikki sleppa at læna aftur og at skulu til at vvirtaka øki, eitt nú rakstur av flogvøllum?

-Tey signalini eru fyri tað fyrsta ikki nýggj. Danir hava fyri langari tíð síðani fyrirleikað seg til, hvønn Føroyapolitikk teir ynskja. Tað er bankamálhóð er eitt tyðuligt dømi um. Danir vilja gjarna hava Føroyar verandi í ríkisfelagsskapinum, men vilja helst ikki hava ábyrgd av Føroyum og gjalda so lítið sum gjørligt.

Høgni Hoydal um avtaluna við danir. Tað var ómetaliga tyðningarmikið, at eitt samt løgting tók undir við henni.

Framhald á síðu 9

Teir vilja ekki hava ábyrgd av at úbyggja flogvöllir, hvat bankarnir gera osfr. Hetta siggi eg sum eina heilt náttúrliga gongd, og tí er so stóru tórvur á nú at siga, at vit taka fulla ábyrgd av okkara egna samfelag.

Danir og vit og framtíðin

Høgni Hoydal sigur, at vit so skulu fara til Danmarkar og gera stöðuna upp, har vit m.a. gjarna vilja taka ábyrgdina av flogvølli ol. Men so skal tað eisini vera við atliti til, hvørjar skyldur Danmark hevur havt móttvegis Føroyum, og hvussu tær eru røktar gjøgnum tíðina. Tað ber ikki til bara at siga, at nú yvirtaka vit alt tað, sum danir hava forsmót. Her má fáast ein uppgerð, sum eisini byggir á eitt forarbeiði, ið snýr seg um, hvat er rimuligt og rætt.

-Men er tað ikki eitt sindur lægt at einum sjálfstýrislandsstýri beinavegin at vísa aftur einum dónskum ynski um, at føroyingar yvirtaka eitt nú raksturin av flogvøllinum?

-Eg haldi tað er rætt, at vit siga, at hetta er nákað, sum vit politiskt mugu víðgera, áðrenn vit taka undir við tí.

Annars er Høgni Hoydal sera fegin um tann partin av avtaluni, sum sigur, at danska stjórnin játar á ein siviliseraðan og demokratiskan hátt at fara undir samráðingur um at gera Føroyar til ein suverenan stat.

-Hetta meti eg at vera ómetaliga týðningarmikið, og hetta verður so eisini mitt arbeiðsokki. Uppá fýrspaning hvussu langt hann er komin við hesum arbeiðinum sigur landsstýrismaðurin, at hann í løtuni er í ferð við at skipa hetta saman við umstingini og síðani at fáa samskipað við restini av málsøkjunum, hvat skal gerast innan tey ymsu málsökini: at fáa kortlagt yvirhøvur, hvørjar avleiðingar verða osfr.

Adalorðaskifti á tingi

Høgni Hoydal vátar, at tað fer at verða sett ein serfrøðinganevnd, men tað fyrsta, sum skal henda, er, at lögtingið skal hava eina aðalviðgerð, tvs. tað skal fáa høvið at úttala seg um eina ættan, sum landsstýrið fer at leggja fram. Nústandi tá kann ein fara undir at seta tað stóra arbeiðið í gongd. Nú er bert talan um fyrirrekingina.

Nær aðalorðaskiftið verður veit Høgni Hoydal enn ikki, tí fyrst skal landsstýrið gera uppskot til samtyktar, sum vónandi kann verða lagt fyri lögtingið heilt tíðliga í ólavskutingsetuni.

-Í hesum uppskotinum verður so skotið upp, at lögtingið staðfestir, hvønn rætt vit hava til at gerast suverener statur osfr. og síðani gera eitt uppskot um, at tingið heimildir landsstýringin um at fara at samráðast við dónsku stjórnina um ein sáttmála.

-Men hvat vil tú siga til allar teir føroyingar, sum í dag hera stóran ótta fyri

gongdini, nú m.a. tjóðveldisflokkurin ætlar at kvetta við Danmark?

-Eg skilji óttan, tí at fólk siggja einar suverenaar Føroyar sum, at tað verður kappað á stokkinum, og at ein tá ikki veit, hvar ein flýtur.

Til tað siga vit, at her ikki talan um at kappi á stokkinum, men tað er talan um eina skipaða gongd, sum fer fram á ein demokratiskan og siviliseraðan hátt. Tvs. at lögtingið viðger fyrst málið, og landsstýrið arbeiðir síðani víðari við tí í samráð við dónsku stjórnina. Ein nýggj avtala skal so gerast millum tvey suverener lond eins og Ísland og Danmark gjørdi í 1918 og har nettup samstarv varð avtalað á nógvum okjum.

Høgni Hoydal sigur víðari, at ein slíkur sáttmáli skal sjálvandi eisini innihalda reglur um, nær hann skal endurskoðast og uppbyggast.

-Vit leggja eina køyriættan, ein skipaðan leist, á ein siviliseraðan og demokratiskan hátt. Tað meta vit er av allarstørsta týðningi.

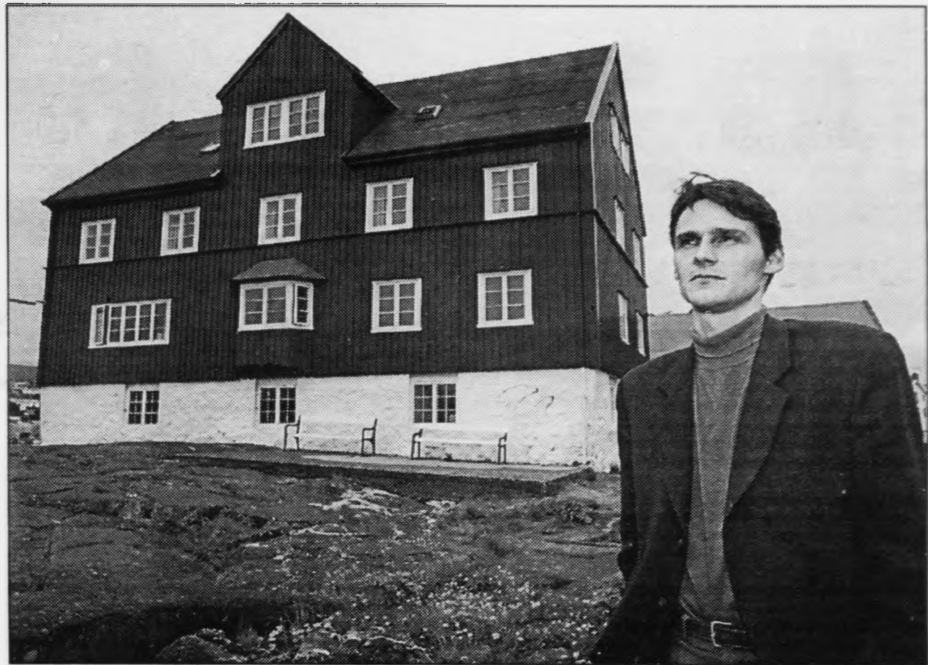
Men hvat heldur Høgni Hoydal um gitingarnar, at fólkaflokkurin, tá avtornar, als ikki vil ganga eins langt á loysingarleið sum tjóðveldisflokkurin?

-Fólkaflokkurin hevur skrivað undir samgonguskjalið, har kósin er stungin út. Grundarlagið fyri hesum politikkinum stendur svart uppá hvítt í samgonguskjalinum, nevnliga at fáa Føroyum fullan politiskan suverenitet. Hetta merkir, at lögtingið fær alt lóggávuveld, og landsstýrið hevur í prinsippinum alt umsitingarvald. Men her siga vit eisini, at tað eru nøkur øki, sum vit mugu gera nakrar skiftisskipanir fyri, áðrenn vit yvirtaka alla umsitingina. Anfinn Kallsberg hevur nevnt hetta: at venda Heimastýrislógina á høvdið, tvs., har vit hava allan rættin og kunnu útlegera nøkur víðurskifti til danir at umsita, til vit sjálvir klára at yvirtaka ella gera okkara egnu skipanir.

Høgni Hoydal undirstríkar tí, at hetta at taka tí fullu politisku sjálvsstöðuna, er ikki nákað lop út í tóman heim, hvørki búskaparliga, útbúgvingarliga ella heilsuliga. Hann vísir á, at tað eisini er nettup hetta, sum er avtalað við dónsku stjórnina í grein 9, sum er ein staðfesting av, at danska stjórnin er tilreiðar at fara undir hesa „siviliseraða og demokratisku prosesina“.

Fólkkaatkvøða
Landsstýrismaðurin vísir á, at tekur lögtingið undir við uppskotinum frá landsstýringin, so skal tann sáttmálin, sum landsstýrið fer at samráða seg til við dónsku stjórnina, út til fólkkaatkvøðu.

-Hetta er tí ein sera trygg og skipað gongd, sum eingin nýst at óttast. Tað verður viðgjørt í almenninginum í allar endar og kantar, áðrenn nákað verður sett í verk.

Høgni Hoydal heldur annars, at nýggja avtalan við danir eigur at verða við til at mana nakrar av ræðumyndunum í jørðina.

-Vit standa hereftrir nógv sterkari í samráðingum við danir. Vit duga nógv betri at gera okkara ynski greið og fáa tær loysnir, sum vit sjálvi ynskja, nú vit hava tíkið avgerðina um sjálvi at taka politiska ábyrgd.

-Er virðingin millum danir og føroyingar aftur komin uppá pláss við hesi avtaluni?
-Tað vil eg ikki siga. Tann álitiskreppan, sum var í bankamálinum, stavaði frá nøkrum avgerðum, sum tiknar vórðu í Danmark og har tað ikki varð lurtað eftir føroyingum. Nú siga vit, at vit sjálvir taka ábyrgdina. Danir røkja síni og vit okkara áhugamál. Grundarlagið undir hesi avtaluni, og tað, sum skal til fyri at kunna skapa nýggj víðurskifti millum Føroyar og Danmark og byggja nýtt álit uppafur, er, at tú ger greitt, hvørji áhugamál danir hava og hvørji áhugamál vit hava.

Undirgrundin
Hvussu tryggur er Høgni Hoydal undirgrundaravtaluna við danir, nú hann sjálvur hevur fingið vátan fyri, at tað finst hópur av skjólum í hesum máli, ið eru loynlig og hevur hann biðið um innlit í hesi skjól?

-Nær tað havi eg ikki gjørt enn. Men hatta verður ein partur av tí stóra fyrirreikingararbeiðinum, sum skal gerast. Tað má vera greitt, hvønn týðning bæði undirgrundin og hernaðarmál hava havt gjøgnum tíðina. Tað venda vit altur til. Høgni Hoydal sigur, at tá talan er um stórpólitisk mál so sum undirgrund, danska krónuvirðið osfr. so er tað greitt, at danska stjórnin skal røkja áhugamálin hjá tí málsliga danska ríkinum.

og tað kemur so at ganga móti okkara áhugamálinum. Hann heldur, at einasta loysnin fyri at koma burtur úr mistonkiliggerðanini, og eitt nú óttanum fyri, at skjól skulu vera goymd ol. er, at vit sjálvi taka ábyrgdina og siga, at nú leggja vit sjálvi politikkinn til rættis.

-Hvur tú varhugan av, at tað finst nákað týðningarmikið í undirgrundarmálinum, sum ikki er komið fram fyri dagsins ljós?

-Um ikki Schluter- og Nyrupstjórnin hava umtugsað, hvørjar avleiðingar tað fær fyri samlaða danska orkupolitikkin og ríkið, tá teir lata okkum undirgrundina, so hava teir ikki gjørt sitt arbeiði til lítar. Eg haldi annars, at tað er uppá tíðina, at ein fær greiðar linjur, har tað greitt framgongur, hvat Danmark ynskir og hvørji áhugamál danskar fyrirkur hava í føroysku undirgrundini, hvussu fáa vit lagt tað á borðið og kunnu reka okkara politik úr frá tí.

Høgni Hoydal metir, at tað var ein stóru fyrinunur fyri føroyingar, at vit yvirtóku undirgrundina undir heimastýrisskipanini. Tað er nevnliga eisini ein víðurkenning av, at føroyingar kunnu fáa fullan suverenitet á tí økinum eisini. Vit spurdu Høgni Hoydal, um hann ikki kortini kennir seg eitt sindur ótryggan við gongdina í eitt nú undirgrundarmálinum!

-Trupulleikarnir hjá føroyingum: at bera ótta fyri, hvat gongur fyri seg á ræðharrastovum í Keypmannahavn, eigur ikki at vera reellur longur, tá vit sjálvir hava sagt, at vit taka ábyrgdina. Eg kemu meg tí als ikki ótryggan, soleingi føroyingar hava nokur ynski um, hvat teir vilja. *-Tú ber ikki nakran ótta fyri, at danir vilja broyta undirgrundaravtaluna, tá nógv olja verður funnin?*

-Tað siggi eg ikki sum nakran trupulleika, tí til ta tíð hava vit tíkið fullan suvernetit av bæði landi og undirgrund.

Høgni Hoydal, virkandi lögmaður vónar at kunna leggja upp fyri tingið í næstum um føroyskan suverenitet og at aðalorðaskifti kann verða í tinginum tíðliga í ólavskutingsetuni

DAGBÓKIN

29. juni 1998 - 4. juli 1999

Bókin kostar 45 kr. og fæst kringlandið í hesum handlum:

- í Suðuroyar heimavirki í Vági
- hjá Ellen Dahl í Vági
- hjá Bókbindaranum á Tvøroyri
- í Statoi stöðini á Sandi
- hjá Sønrup í Sandavági
- í NB handlinum í Vestmanna
- í Bokabuðini í Runavik
- í Alfa bókahandli í Klaksvik

Í Havn fæst bókin í hesum handlum:

- í H.N. Jacobsens Bókahandli
- í Griffilinum í SMS
- hjá Hjalmar Jacobsen
- í Bokasøluni í SMS

pappírslonin

SVERRISGOTA 9 PO-110 TÓRSHAVN
TLF 310603 FAX 310808 BOX 195